

**Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina**

**POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA RAD, ZAPOŠLJAVANJE
I RAVNOPRAVNOST POLOVA**

SOCIJALNI DIJALOG KAO DEMOKRATSKA TEKOVINA

**SA POSEBNIM OSVRTOM NA SOCIJALNI DIJALOG U REPUBLICI SRBIJI, AP
VOJVODINI I NAČIN NJEGOVOG USPOSTAVLJANJA NA LOKALNOM NIVOU**

Novi Sad, septembar 2003. godine

Sadržaj:

SOCIJALNI DIJALOG – DEMOKRATSKA TEKOVINA	3
POJAM SOCIJALNOG DIJALOGA.....	3
- Pravni osnov socijalnog dijaloga.....	4
- Učesnici u socijalnom dijalogu.....	4
- Nivoi socijalnog dijaloga.....	5
- Ciljevi socijalnog dijaloga	5
- Princip konsenzusa u donošenju odluka u socijalnom dijalogu.....	6
SOCIJALNI DIJALOG U REPUBLICI SRBIJI.....	6
- Najizraženiji problemi socijalnog dijaloga u Srbiji.....	8
SOCIJALNI DIJALOG U AP VOJVODINI.....	11
USPOSTAVLJANJE SOCIJALNOG DIJALOGA NA LOKALNOM NIVOU U AP VOJVODINI.....	18
- Najvažniji razlozi za uspostavljanje socijalnog dijaloga na lokalnom nivou u AP Vojvodini.....	19
- Specifičnosti socijalnog dijaloga na lokalnom nivou	20
- Hronologija preduzimanja potrebnih mera za osnivanje lokalnog socijalno-ekonomskog saveta.....	22
- Ogladni primer sporazuma o osnivanju lokalnog socijalno-ekonomskog saveta.....	23
- Predlog Poslovnika o radu socijalno-ekonomskog saveta opštine	25
- Uloga Pokrajinskog socijalnog saveta u procesu formiranja lokalnih socijalno-ekonomskih saveta u AP Vojvodini.....	29

SOCIJALNI DIJALOG KAO DEMOKRATSKA TEKOVINA

Jedna od neizbežnih posledica procesa transformacije autoritativnih društvenih sistema u demokratske, je neprekidno osnaživanje shvatanja o potrebi učešća većeg broja društvenih činilaca u odlučivanju o najvažnijim aspektima transformacije samog društva. S obzirom na to da savremeni društveni procesi imaju dve, na prvi pogled, kontradiktorne osobine da u isto vreme definišu privatnu svojinu kao neprikosnoveni oblik vlasništva, ali i osnovne socijaldemokratske vrednosti kroz afirmaciju ljudskih prava, a samim tim i prava na rad i iz rada, socijalni dijalog se javio kao proces koji je upravo omogućio aktivno učešće predstavnika zaposlenih i poslodavaca u sprovođenju zacrtanih demokratskih promena u jednom društvu. Na ovaj način socijalni dijalog se javlja kao napredan društveni proces i neminovna pojava u demokratskom razvoju jednog društva.

Zemlje zapadne demokratije imaju daleko razvijeniji sistem sprovođenja socijalnog dijaloga nego zemlje jugoistočne Evrope koje sprovode tranzicione procese i koje su prihvatile socijalni dijalog kao formulu za ublažavanje neminovnih socijalnih konflikata, a koji se javljaju u procesu transformacija okoštalih privrednih sistema bivših socijalističkih zemalja u tržišno orijentisane ekonomije.

Socijalni dijalog se u zemljama jugoistočne Evrope, iako na različitom stepenu razvijenosti u pojedinim državama, dokazao kao veoma efikasan i plodonosan način za koordinaciju interesa države, poslodavaca i samih zaposlenih. Činjenica da su najpovoljnije rezultate u procesu tranzicije ostvarile one zemlje koje su postigle bar minimalni socijalni konsenzus u pogledu nacionalnih interesa i u kojima su se socijalni partneri saglasili o nespornim zajedničkim ciljevima i socijalnoj ceni tranzicije, ukazuje na apsolutnu opravdanost svih zalaganja za unapređenje socijalnog dijaloga u Srbiji, a samim tim i u AP Vojvodini.

POJAM SOCIJALNOG DIJALOGA

Iako postoje različiti pogledi na sam pojam socijalnog dijaloga, on se zvanično definiše kao **"forma komunikacije između aktera koji, po prirodi stvari, imaju suprostavljene interese (predstavnici: vlade, sindikata i poslodavaca), ali prihvataju osnovni skup vrednosti savremenih društvenih sistema (neprikosnovenost privatne svojine, smenjivost vlasti u demokratskom procesu, tržišnu privredu, sistem socijalne zaštite, prava čoveka i sl.) i iznad svega, streme uspostavljanju redovne, strukturalne komunikacije i razmene mišljenja i stavova koji vode ka definisanju kompromisa, političkih rešenja (tripartitno odlučivanje) unutar posebno formiranih institucija (socio-ekonomskih saveta), koje je potom moguće implementirati uz minimalne otpore, kao usaglašene, legitimne i višestruko korisne odluke."**¹

Figurativno rečeno, socijalni dijalog je "prijateljsko-neprijateljski odnos u kome svaki od socijalnih partnera brani svoje vlastite interese preko dijaloške forme koja se može opisati kao **cenjkanje**, a sve u cilju stvaranja kompromisa koji na izvestan način zadovoljava sve strane u sporu" (mr. Danijel Pantić).

¹ Evropski pokret u Srbiji: PREMA STABILNOSTI I PROSPERITETU

Pravni osnov socijalnog dijaloga

Pravni osnov za uspostavljanje socijalnog dijaloga na međunarodnom nivou predstavljaju:

- strateška dokumenta UN o građanskim, ljudskim i sindikalnim slobodama i pravima, posebno Pakt o građanskim i političkim pravima i Pakt o ekonomskim i socijalnim pravima,
- dokument Evropske Unije - Evropska socijalna povelja,
- Konvencije MOR (Međunarodna organizacija rada), posebno:
 - Konvencija broj 87 - o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organizovanje²,
 - Konvencija broj 98 - o pravu na organizovanje i kolektivno pregovaranje,
 - Konvencija broj 144 - o pravu radnika na konsultovanje,
 - Konvencija broj 154 - o pravu na kolektivno pregovaranje.

Na nacionalnom nivou socijalni dijalog u zemljama zapadne demokratije predstavlja ustavnu kategoriju i definiše se usvajanjem posebnih zakona, dok je u zemljama jugoistočne Evrope praksa različita. U nekima od njih oblast socijalnog dijaloga je zakonski pokrivena, dok je u drugima osnovni izvor prava u ovoj oblasti sporazum između socijalnih partnera o načinu sprovođenja dijaloga između njih.

U našoj zemlji je u pripremi zakonski projekat koji će regulisati ovu oblast, dok su osnovni principi i način socijalnog dijaloga uređeni sporazumima između samih socijalnih partnera, kako na republičkom, tako i na nivou AP Vojvodine. U cilju jačanja demokratskih tekovina socijalnog dijaloga bilo bi poželjno da njegovo postojanje bude verifikovano i odredbama novog ustava naše države.

Učesnici u socijalnom dijalogu

Praksa evropskih zemalja je jedinstvena u opredeljenju da su osnovni socijalni partneri u dijalogu predstavnici **države, poslodavaca i sindikata**.

Državu u socijalnom dijalogu predstavlja njena vlada i ona je socijalni partner sa najjasnije definisanom ulogom i sa, objektivno, najvećom moći u kreiranju ukupne situacije u društvu i stvaranju ambijenta za kvalitetan socijalni dijalog. S obzirom na to da kvalitetan socijalni dijalog podrazumeva ravnopravnost njegovih učesnika, stepen prenošenja moći države na ostale socijalne partnere predstavlja i pravo merilo demokracije u jednom društvu.

Sindikate u socijalnom dijalogu predstavljaju one sindikalne organizacije koje ispunjavaju kriterijum reprezentativnosti, s tim što se ona u svakoj državi dokazuje po sopstvenim kriterijumima. Kao posledica nejednakih kriterijuma, kao i različite razvijenosti sindikalnih pokreta u pojedinim zemljama u socijalnom dijalogu učestvuje jedan ili nekoliko sindikalnih organizacija.

Poslodavce u razvijenim zemljama zapadne demokratije predstavljaju članovi iz ekonomski veoma moćnih udruženja poslodavaca nastalih po kriterijumu dobrovoljnog članstva. U zemljama jugoistočne Evrope proces udruživanja poslodavaca u strukovna ili slična udruženja je još u povoju, prvenstveno što

² odnosno Konvencija o sindikalnim slobodama i zaštiti sindikalnih prava

postupci privatizacije još nisu, ili su tek nedavno okončani, tako da ni sam pojam poslodavca još nije dovoljno definisan. Poslodavci su po inerciji iz bivših društvenih sistema, udruženi u privredne komore, koje su ranije predstavljale vid obaveznog povezivanja u sistemima planske privrede. U ovom momentu proces povezivanja i organizovanja poslodavaca je ipak dobio na zamahu tako da u šest država nastalih na teritorini bivše SFRJ već postoji neki vid organizacija u koje su oni dobrovoljno učlanjeni i koji ih predstavljaju u socijalnom dijalogu, dok su u četiri države njihovi predstavnici još uvek samo privredne komore.

U zemljama zapadne demokratije, sa razvijenim socijalnim dijalogom kao nezaobilaznim elementom funkcionisanja političkog sistema, izražene su tendencije da se pored predstavnika države, sindikata i poslodavaca u socijalni dijalog uključuju i druge relevantne društvene grupe u tim državama. Tako npr. u Holandiji i Irskoj, koje spadaju u grupu zemalja sa najrazvijenijim socijalnim dijalogom, u njemu učestvuju i predstavnici organizacija žena, nezaposlenih lica, mladih i starijih osoba, invalida i boraca za zaštitu životne sredine.

Nivoi socijalnog dijaloga

Sobzirom na to da iskustva razvijenih demokratskih zemalja potvrđuju da demokratizacija društva, a samim tim i socijalnog dijaloga kao jedne od njenih najznačajnijih poluga, podrazumeva decentralizaciju i razvoj lokalne samouprave, to su i nivoi socijalnog dijaloga u srazmeri sa postignutim rezultatima demokratskih promena u određenoj državi. U svakom slučaju sve zemlje jugoistočne Evrope su već organizovale socijalni dijalog na nacionalnom nivou, dok su tendencije za njegovim uspostavljanjem na regionalnom i lokalnom nivou u srazmeri sa težnjama za decentralizacijom u pojedinim državama.

Ciljevi socijalnog dijaloga

Ciljevi socijalnog dijaloga se odredjuju prema fazi u kojoj se on u pojedinoj sredini nalazi. Prema ovom kriterijumu, ciljevi socijalnog dijaloga se mogu definisati kao:

- cilj uspostavljanja socijalnog dijaloga,
- cilj razvijanja instrumenata socijalnog dijaloga,
- cilj postizanja konsenzusa o minimumu zajedničkih interesa i zaključivanje neke vrste "socijalnog pakta", odnosno socijalnog dogovora o sprovođenju zajednički zacrtanih zadataka koji vode ka zacrtanom cilju,
- kontrola sprovođenja i kvalitativno osnaživanje sporazuma o minimumu zajedničkih interesa i produbljivanje sadržaja socijalnog dijaloga.

Uspostavljanje socijalnog dijaloga i konstituisanje organa za njegovo sprovođenje okončano je u svim zemljama tranzicije, s tim što se u većini od njih momentalno odvija proces stabilizacije organa preko kojih se sprovodi socijalni dijalog, definisanje konkretnih nadležnosti i tema čije razmatranje treba da bude predmet dijaloga, kao i preciziranje kriterijuma reprezentativnosti kao osnovnog elementa za određivanje učesnika socijalnog dijaloga.

Budući da, po pravilu, svi akteri socijalnog dijaloga prihvataju osnovne skupove vrednosti savremenih društvenih sistema (neprikosnovenost privatne svojine, tržišnu privredu, postojanje instrumenata socijalne zaštite, ljudska prava,

demokratski izborni sistem i dr.), zaključivanje socijalnog dogovora na nacionalnom nivou se postavlja kao imperativ za smirivanje socijalnih tenzija i mirno sprovođenje tranzicionih procesa, u kome svaki od socijalnih partnera ima svoju izraženu ulogu i interese, koji zajedno čine skup mera za prelazak društva iz nerazvijene ili srednje razvijene u razvijenu fazu. Države jugoistočne Evrope još nisu postigle ovaj napredniji cilj socijalnog dijaloga, iako mu se jačanjem institucija dijaloga sve više približavaju.

Zemlje zapadne demokratije, u kojima se socijalni dijalog smatra jednom od osnovnih poluga političkog i ekonomskog sistema, su daleko odmakle u sprovođenju njegovog najnaprednijeg oblika – kontrole sprovođenja potpisanih socijalnih sporazuma i traganju za sve savremenijim i sveobuhvatnijim oblicima socijalnog dijaloga. Francuska, Nemačka i Danska, kao neke od zemalja sa razvijenim socijalnim dijalogom, već su više puta revidirale i unapređivale svoj "socijalni pakt". U Irskoj se smatra da je ključni momenat u stabilizaciji ekonomskih prilika u zemlji bio 1987. godine kada je potpisan socijalni sporazum, koji je revidiran 2000-te godine, a u međuvremenu je Irska postala jedna od zemalja sa najstabilnijim ekonomskim razvojem u kojoj ne postoji problem nezaposlenosti. Sličan proces se odvijao i u Holandiji, koja je jedna od zemalja sa najuspešnije rešenim problemima tržišta rada, a gde je socijalni ugovor zaključen još 1982. godine.

Princip konsenzusa u donošenju odluka u socijalnom dijalogu

Princip donošenja odluka konsenzusom (jednoglasnošću) svih socijalnih partnera, iako nije obavezujući, predstavlja jedno od osnovnih principa socijalnog dijaloga. Naime, polazeći od nesporne činjenice da demokratska transformacija društva podrazumeva opštu saglasnost o njenim osnovnim pravcima, odlučivanje konsenzusom se nametnulo kao najsigurnija garancija da će svaki od socijalnih partnera ispunjavati preuzete obaveze iz zajednički donetih odluka ili iz zaključenog socijalnog sporazuma.

Postoje i zemlje gde ovaj princip nije u potpunosti usvojen, tako da se kao alternativno rešenje predviđa i donošenje odluka većinom glasova (između ostalog i u Srbiji, gde postoji mogućnost donošenja odluka dvotrećinskom većinom), ali se postavlja pitanje kakva je obligatorna obaveza, a još više stvarna volja učesnika socijalnog dijaloga u sprovođenju odluke sa čijim predlogom nije bio saglasan, ali je preglasan u odlučivanju.

Prema savremenim shvatanjima socijalnog dijaloga (takvo rešenje je predviđeno i u AP Vojvodini) odluke socijalno-ekonomskih saveta se donose isključivo konsezzusom. U slučaju da se neki od učesnika socijalnog dijaloga ne slaže sa predlogom odluke, ona se ne može doneti, bez obzira što je podržavaju ostali socijalni partneri. U tom slučaju konstatuje se da se odluka nije mogla doneti, evidentiraju se pitanja oko kojih nije postignut dogovor i nastavljaju se dalje aktivnosti ka željenom konsezzusu.

SOCIJALNI DIJALOG U REPUBLICI SRBIJI

Iako je u Saveznoj Republici Jugoslaviji već 1994. godine osnovan Socijalni savet (činili su ga predstavnici Vlade, SSSJ i Privredne komore), nagoveštaji početka istinskog socijalnog dijaloga u Srbiji su se počeli nazirati tek nakon

demokratskih promena 5. oktobra 2000. godine. Nakon kraćih priprema, već 2. avgusta 2001. godine potpisan je Sporazum o osnivanju, delokrugu i načinu delovanja Socijalno-ekonomskog saveta Republike Srbije, koji su, za razliku od Saveta iz miloševićevskog perioda koji je ustanovljen vladinom uredbom, sporazumno osnovali svi učesnici socijalnog dijaloga.

Ovim Sporazumom predviđeni su sledeći ciljevi Socijalno - ekonomskog saveta:

- uspostavljanje i ostvarivanje demokratskog dijaloga tri socijalna partnera o bitnim socijalnim i ekonomskim pitanjima,
- praćenje, davanje mišljenja i predlaganje odgovarajućih rešenja za zaštitu radnih i socijalnih prava u procesu privatizacije, u oblasti radnog zakonodavstva i drugih propisa kojima se reguliše materijalno-socijalni položaj zaposlenih i poslodavaca,
- pokretanje zajedničkih inicijativa za promenu postojećih i donošenje novih zakonskih i podzakonskih akata pred nadležnim organima,
- davanje smernica radno-socijalne politike u procesu tranzicije,
- praćenje, ocenjivanje i davanje mišljenja o uticaju promena cena i visina zarada na položaj zaposlenih i poslodavaca,
- međusobno informisanje o bitnim pitanjima o kojima socijalni partneri zauzimaju zajedničke stavove,
- podsticanje socijalnog dijaloga na lokalnom nivou i u okviru preduzeća,
- preventivno delovanje na rešavanju svih bitnih pitanja iz oblasti rada sva tri socijalna partnera,
- rešavanje spornih pitanja mirnim putem.

Ovim Sporazumom (koji i danas predstavlja osnov socijalnog dijaloga u Srbiji, iako je kasnije amandmanski dopunjavan) je predviđeno da Savet ima devet članova i to po tri predstavnika: Vlade, sindikata i poslodavaca, a odluke se donose **po pravilu** konsenzusom. U slučaju da konsezus nije moguće ostvariti odluka se donosi ukoliko se za to izjasni dvotrećinska većina od ukupnog broja članova Saveta.

Predsedavajući se, po principu rotacije bira na period od godinu dana, a formirano je pet radnih grupa radi efikasnijeg obavljanja poslova: za zaštitu radnih i socijalnih prava u procesu privatizacije, iz oblasti radnog zakonodavstva, socijalne politike u procesu tranzicije, zaštite životne i radne celine i zaštite na radu.

Predstavnike poslodavaca u Savet je imenovala Unija poslodavaca Srbije, kao jedina asocijacija u Srbiji koju su na bazi dobrovoljnosti oformili poslodavci, dok je, u nedostatku validnih podataka, prihvaćena realna pretpostavka o reprezentativnosti tri sindikata u Srbiji: Saveza Samostalnih Sindikata Srbije (SSSS), UGS Nezavisnost, i Asocijacije Slobodnih i Nezavisnih sindikata (ASNS), čiji su predstavnici imenovani u Socijalno-ekonomski savet.

Nakon početnih problema u funkcionisanju Saveta koji su prouzrokovani nezadovoljstvom UGS Nezavisnost strukturom samog Saveta i pogoršanjem odnosa između SSSS - najbrojnijeg sindikata u Srbiji i Vlade, a koje je kulminiralo u periodu usvajanja Zakona o radu, odnosi između socijalnih partnera su konsolidovani. Tako je 15. aprila 2002. godine došlo do zaključivanja Sporazuma o unapređenju rada Socijalno-ekonomskog saveta Republike Srbije.

Ovim dokumentom, koji u suštini, predstavlja amandmansku dopunu osnovnog Sporazuma, socijalni partneri učvršćuju ključnu ulogu socijalnog dijaloga

u reformskim procesima i transformaciji privrednog sistema i predviđaju donošenje odgovarajućeg zakona o socijalnom dijalogu.

Uz pet postojećih radnih grupa osnovana je još jedna stalna radna grupa i to za kolektivno pregovaranje i mirno rešavanje kolektivnih sporova.

- Ovim Sporazum se utvrđuju osnovni zadaci Saveta, i to:
 - unapređivanje, kroz socijalni dijalog, konsenzusa o principima i politikama koji se odnose na efikasni razvoj i upravljanje nacionalnom privredom, kao i postizanje socijalne kohezije i u tom smislu savetovanje Vlade,
 - unapređivanje kolektivnog pregovaranja i mirnog rešavanja sporova na nižim nivoima,
 - utvrđivanje spiska miritelja, posrednika i arbitara,
 - zaključivanje, kada je to primereno, tripartitnih socijalnih sporazuma na republičkom nivou.
- Pitanja kojima Savet može da se bavi uključuju sledeće:
 - makroekonomski okvir,
 - politiku zapošljavanja, tržište rada i dohodaka, uključujući i utvrđivanje minimalne zarade,
 - regulisanje uslova rada i zaštite na radu,
 - obrazovanje, zdravstvena i socijalna zaštita i demografska pitanja,
 - jednakost među polovima, eliminisanje svake diskriminacije, uključujući i diskriminaciju po osnovu članstva u sindikatu,
 - regulisanje uslova rada i zaštite na radu (zdravlje i bezbednost) uključujući i javni sektor,
 - privatizacija i druga pitanja strukturnog prilagođavanja,
 - regionalni razvoj,
 - pitanja zaštite životne sredine,
 - konkurencija i produktivnost.

Efikasnost rada Socijalno-ekonomskog saveta Republike Srbije se ne može okarakterisati kao maksimalna, iz razloga stalnog izbijanja novih nesuglasica između socijalnih partnera, pa i među sindikatima koji su zastupljeni u Savetu.

U poslednje vreme čine se značajni napori u oživljavanju i sprovođenju socijalnog dijaloga, te se organizuju odvojeni razgovori pojedinih socijalnih partnera, a Vlada je zadužila jednog od svojih potpredsednika za uspostavljanje socijalnog dijaloga kao stalnog procesa.

Najizraženiji problemi socijalnog dijaloga u Srbiji

Prvi koraci u uspostavljanju stvarnog socijalnog dijaloga u Srbiji opterećeni su problemima koji se javljaju kao posledica dugogodišnjeg, u suštini, centralističkog upravljanja privredom, gde su svi socijalni partneri bili pod, više ili manje, izraženim uticajem države.

Najznačajniji problemi u uspostavljanju socijalnog dijaloga u Srbiji se mogu izraziti kao:

- teškoće u sazrevanju svesti o značaju socijalnog dijaloga kao jednog od osnovnih instrumenata transformacije privrednog i društvenog sistema,
- problem legitimiteta aktera socijalnog dijaloga,
- nepostojanje jasno definisanog dogovora o ulozi i zadacima svakog partnera u socijalnom dijalogu.

Već je napomenuto da je socijalni dijalog u periodu do 2000-te godine više bio pokriće za demokratski privid u donošenju odluka nego što je on stvarno predstavljao način komunikacije između najznačajnijih činilaca u procesu razvoja društva. U sistemu sa karakteristikama jakog centralističkog uticaja ostali socijalni partneri su samo predstavljali fasadu za nametanja rešenja koja su donošena u vladajućim krugovima. Privredne komore i sindikati su bili pod jakim, odlučujućim uticajem države i princip dobrovoljnosti u njihovom organizovanju i delovanju je bio minimalno, ili nije bio uopšte izražen.

Posledica ovakvog dugogodišnjeg, slikovito rečeno, karikiranja socijalnog dijaloga je da se njegova suština veoma teško implementira u naše društvo, iako se generalno, pokazuje želja za promenama u pravcu reformi. I dalje se uloga socijalnog dijaloga potcenjuje, a kod sindikata je posebno izraženo nepoverenje u stvarni dijalog sa predstavnicima vlasti i poslodavcima, jer je uvreženo mišljenje da se radi o nepomirljivim suprotnostima. Zato je potrebno svim dostupnim vidovima propagirati socijalni dijalog, a posebno treba naglašavati činjenicu da je **početak naglog napretka privreda u razvijenim zemljama vezan za** uspostavljanje kvalitetnog socijalnog dijaloga i zaključivanje socijalnog dogovora između partnera u njemu. U momentu kada su se socijalni partneri dogovorili o prioritetnim zajedničkim ciljevima u svojoj državi, o načinu i vremenu njihovog sprovođenja, uz poštovanje interesa svakog od njih, postignut je minimalni NACIONALNI KONSENZUS i ta društva su se u potpunosti mogla posvetiti rešavanju ekonomskih problema, bez bojazni da će novi sukobi zaustaviti taj proces.

Tripartitnost socijalnog dijaloga podrazumeva učešće tri stabilna socijalna partnera u rešavanju svih pitanja od zajedničkog interesa, a to znači legitimnost organa vlasti i reprezentativnost sindikata i poslodavaca. Normalan put ka uspostavljanju socijalnog dijaloga pretpostavlja da se prvo ispune ovi uslovi, a zatim nesporni socijalni partneri počinju da stvaraju uslove za uspostavljanje saradnje. Nažalost, burna dešavanja na ovim prostorima u proteklih nekoliko godina, kao i potreba za što bržim priključenjem evropskim integracionim tokovima ne ostavljaju dovoljno vremena za normalan redosled aktivnosti, tako da se, kao posledica ubrzanih aktivnosti, javljaju i specifični problemi u ovoj fazi socijalnog dijaloga. Oni se prvenstveno odnose na reprezentativnost sindikata i poslodavaca, a kao posledica trenutnog političkog odnosa snaga izražava se sumnja i u realnu političku snagu Vlade Republike Srbije.

Odnose između dva objektivno najveća sindikata, Samostalnog sindikata i UGS Nezavisnost, opterećuje činjenica da su bili izrazito suprotstavljeni u vreme vladavine Slobodana Miloševića. Samostalni sindikat je ocenjivan kao saveznik tadašnje vlasti, dok je UGS Nezavisnost i osnovana sa ciljem da bude njegova protivteža, tako da i danas među njima postoji sumnjičavost i veoma labava saradnja. U isto vreme, ova dva najveća sindikata često pokazuju otpor prema ASNS-u, smatrajući da isuviše favorizuje sadašnju Vladu.

Drugi uzrok zategnutih odnosa među sindikatima je podela imovine. Naime, Samostalni sindikat, koji je u dugom vremenskom periodu bio i jedini sindikat u našem društvu, koristi veliki deo nepokretnosti za koje ostali sindikati smatraju da i njima delimično pripada. Do sada je postojalo već nekoliko inicijativa i činilo se da će doći do sporazuma samih sindikata o podeli imovine, ali do rešenja nije došlo. Na sednici Republičkog socijalno-ekonomskog saveta 28. avgusta 2003. godine usvojena je odluka o načinu podele sindikalne imovine, ali je odluka doneta većinom

glasova članova Saveta (protiv nje su glasali članovi iz Samostalnog sindikata), tako da se postavlja pitanje načina njenog sprovođenja. Ovaj slučaj još jednom pokazuje da je konsenzus jedini adekvatan oblik donošenja odluka u socijalnom dijalogu.

Svi ovi sukobi i između sindikata veoma su loše uticali na brzinu uspostavljanja suštinskog socijalnog dijaloga u Srbiji, kao i na sam njegov kvalitet. Iako nesporazumi između tri vodeća sindikata povremeno imaju manji intenzitet, ipak oni i danas imaju značajan uticaj na sadržaj socijalnog dijaloga u Republici.

Iako je Zakonom o radu propisan način određivanja reprezentativnosti sindikata u preduzećima, granama delatnosti i na teritorijalnom principu, kao i način njenog dokazivanja, u Srbiji još nije sprovedeno stvarno evidentiranje članstva u sindikatima i, na taj način, dokazivanje njihovog reprezentativnog statusa. Samostalni sindikat, koji je kadrovski i organizaciono jačao dugi niz godina, sa svojom pratećom infrastrukturom i stručnim službama, svakako da je sposoban da veoma brzo ovaj proces dovede do kraja, ali ostali, u suštini mladi, sindikati to još nisu. Danas je u toku izrada i novog Zakona o sindikatima (upravo se nalazi na raspravi pred Radnom grupom koju čine sindikati, poslodavci i Vlada), tako da se očekuje da će nakon njegovog usvajanja biti urađeno kvalitetno određivanje reprezentativnosti svih sindikata u Srbiji. Ovo pitanje nije samo značajno zbog definisanja relevantnih učesnika socijalnog dijaloga, nego i zbog utvrđivanja validnih učesnika u kolektivnom pregovaranju.

Već smo rekli da je, prilikom konstituisanja Republičkog socijalno-ekonomskog saveta, prihvaćena reprezentativnost tri sindikata u Srbiji, a može se očekivati da će nakon usvajanja Zakon o sindikatima još neki od njih ispuniti uslov za dobijanje statusa socijalnog partnera na republičkom nivou.

Određivanje reprezentativnosti organizacija poslodavaca predstavlja, isto tako, značajan problem, iako je Zakon o radu, kao i kod sindikata, odredio kriterijume za utvrđivanje ovog svojstva. Naime, u vreme samoupravnog društveno-ekonomskog uređenja i društvene svojine nije postojao pojam poslodavca, nego su sve organizacije udruženog rada bile učlanjene u privredne komore i to po principu obaveznosti. Budući da socijalni dijalog nije bio sproveden, privredne komore su imale ulogu komunikacije između organa vlasti i rukovodstava organizacija udruženog rada. Donošenje Zakona o preduzećima, iako je značilo reformu organizovanja i funkcionisanja privrede, nije donelo mnogo novina po ovom pitanju, tako da su privredne komore, iako modernizovne i transformisane i dalje predstavljale dominantni vid udruživanja privrednih subjekata.

Principi socijalnog dijaloga u razvijenim evropskim društvima podrazumevaju **princip dobrovoljnog** pristupa poslodavaca u svoje asocijacije, te se na članstvo privrednih komora iz zemalja jugoistočne Evrope u ekonomsko-socijalnim savetima ne gleda blagonaklono baš zbog odsustva ovog principa, a privredne komore se smatraju recidivima starih sistema.

U Srbiji je takođe stepen organizovanja poslodavca u svoje asocijacije u ovom momentu na veoma niskom nivou. Jedino relevantno udruženje, koje ispunjava kriterijum dobrovoljnosti, je Unija poslodavaca Srbije, tako da ona i predstavlja socijalnog partnera u Republičkom socijalno-ekonomskom savetu i Pokrajinskom socijalnom savetu.

Postoje mišljenja da Unija poslodavaca kvantitativo i kvalitativno ne predstavlja veliki broj poslodavaca u Srbiji i da samim tim ne zaslužuje status reprezentativnog socijalnog partnera u njihovo ime. U ovom momentu objektivno

raste snaga još nekoliko udruženja poslodavaca, od kojih je posebno potrebno istaći Udruženje privrednika i preduzetnika, koji pretenduju na članstvo u Republičkom socijalno-ekonomskom savetu, kao i u Pokrajinskom socijalnom savetu. U svakom slučaju, Zakon o udruženjima poslodavaca, koji je takođe u pripremi bi trebao da definiše način utvrđivanja reprezentativnosti poslodavaca, ne samo prema kriterijumu broja formalno učlanjenih članova, nego i prema njihovoj ekonomskoj snazi i broju radnika koje zapošljavaju.

S obzirom na nizak stepen organizovanosti poslodavaca, kod nas se još ne može zanemarivati uloga privrednih komora, naročito na lokalnom nivou. Imajući u vidu zauzet stav da je potrebno uspostaviti socijalni dijalog u lokalnim zajednicama, (posebno je značajna inicijativa Pokrajinskog socijalnog saveta u Vojvodini), mora se poći od činjenice da u velikom broju opština komorsko udruživanje, putem regionalnih privrednih komora, predstavlja jedini vid zajedničkog delovanja poslodavaca, te se za sada one, odnosno njihovi predstavnici, pojavljuju kao jedini relevantni partneri u socijalnom dijalogu u mnogim lokalnim zajednicama.

Mora se takođe naglasiti da i sam pojam poslodavca izaziva određene nedoumice, pa je čak izraženo i suprostavljanje pojavi da se pod njim podrazumevaju i direktori društvenih preduzeća. Ovaj problem će biti prevaziđen okončanjem postupka privatizacije i nestankom pojma društvene svojine.

Što se tiče trećeg učesnika socijalnog dijaloga, Vlade, sam politički trenutak, odnosno tesna poslanička većina u Skupštini Srbije koja je podržava, doprinosi destabilizaciji socijalnog dijaloga, što se manifestuje i kroz različit odnos socijalnih partnera iz redova sindikata prema njoj. To samo ukazuje da još uvek nije u potpunosti shvaćena suštinska uloga svih socijalnih partnera u dijalogu: **"vlada je čuvar reda u samostalnom položaju radnika i poslodavaca. Ona kroz zakone, ali i na druge načine stvara razumne uslove za zaštitu rada radnika od nerazumne eksploatacije, tj. stvara zakonske okvire za pregovore radnika i poslodavaca"** (definicija iz švedskog zakonodavstva). Politički položaj Vlade i način njenog funkcionisanja ne bi smeli da budu predmet interesovanja socijalnog partnera, njihova uloga je da na nju vrše stalni pritisak radi poštovanja i unapređivanja postojećih zakona i donošenja još kvalitetnijih rešenja i to instrumentima socijalnog dijaloga. Ovo pravilo nije u vezi sa sadašnjim političkim trenutkom, nego ima karakter opšteg: vlada, kao socijalni partner, ima legitimnost za vreme trajanja svog mandata, odnosno do drugačije odluke Skupštine Srbije, i ostali socijalni partneri nemaju pravo da procenjuju njen politički položaj, niti je on od značaja za socijalni dijalog.

Svi navedeni problemi u funkcionisanju socijalnog dijaloga u Srbiji samo ukazuju na potrebu zaključivanja nacionalnog socijalnog sporazuma o minimumu zajedničkih interesa i o pitanjima gde o načinu rešavanja postoji zajednički konsenzus, tako da će on obavezivati i sve buduće socijalne partnere u vremenu za koji je zaključen, bez obzira na političke i druge okolnosti. S obzirom da se socijalni dijalog u našem društvu još uvek nalazi u početnoj fazi konstituisanja organa socijalnog dijaloga, definisanju socijalnih partnera i traženju formule za najkvalitetniji vid komunikacije među njima, normalno je da postoje i problemi o kojima smo govorili. Prelazak u napredniju fazu socijalnog dijaloga - zaključivanje nacionalnog sporazuma, imaće najmanje dve pozitivne posledice: s jedne strane biće definisani socijalni partneri koji su se svojim potpisom obavezali na poštovanje određenih normativa i pravila ponašanja u propisanom vremenskom periodu, a s

druge strane, eliminisaće se dalje nepotrebne rasprave o pitanjima koja budu definisana takvim sporazumom i svi učesnici socijalnog dijaloga će moći da se koncentrišu na unapređivanje metoda ostvarivanja zajedničkih ciljeva. Ovakvo ponašanje socijalnih partnera u razvijenim ekonomijama rezultira aneksima osnovnih sporazuma svakih nekoliko godina, tako da se stalno kvalitativno unapređuju pravci iz osnovnog socijalnog sporazuma na nacionalnom nivou.

SOCIJALNI DIJALOG U AP VOJVODINI

U periodu autoritativnog i centralističkog društvenog uređenja, kada je i socijalni dijalog na državnom nivou predstavljao kozmetičko sredstvo za privid demokratskog karaktera društva, nije se ozbiljno ni razmatrala mogućnost njegove decentralizacije. Autonomija Vojvodine, iako ustavna kategorije, bila je svedena na simbolične nadležnosti njenih izvršnih organa, dok je samostalnost lokalnih organa vlasti bila svedena na rešavanje manje važnih problema u lokalnoj zajednici.

Nakon demokratskih promena u oktobru 2000-e godine, u Vojvodini je odmah prepoznat značaj socijalnog dijaloga i njegova uloga u stabilizaciji društvenih odnosa, kao i u procesu decentralizacije i regionalizacije. Već 20. decembra 2000. godine. Skupština Vojvodine je donela odluku o formiranju Pokrajinskog socijalnog saveta i ovlasila Izvršno veće Vojvodine za realizaciju ovog zadatka.

U proleće 2001. godine Pokrajinsko Izvršno veće je, preko svog Sekretarijata za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova, započelo aktivnost oko započinjanja socijalnog dijaloga u AP Vojvodini. Problemi koji su se javljali u postupku kontituisanja socijalnog dijaloga u Vojvodini bili su istovetni kao u Republici Srbiji, a odnosili su se na nedefinisano ulogu socijalnih partnera, nesporazume između sindikata, kao i osporavanje potrebe postojanja socijalnog dijaloga na pokrajinskom nivou.

U AP Vojvodini deluje više sindikalnih organizacija od kojih su najveće Savez Samostalnih Sindikata Vojvodine i UGS Nezavisnost, ali, naročito u poslednje vreme, u mnogim kolektivima u Pokrajini. se osniva i Asocijacija Nezavisnih i Samostalnih Sindikata (ASNS). Pored toga, u nekoliko gradova (Novi Sad, Sombor i dr.) postoje i veoma snažni nezavisni sindikati pojedinih delatnosti (prosvetnih, zdravstvenih radnika, radnika hemijske, tekstilne industrije i sl.), a sve je izraženija i pojava osnivanja malih sindikalnih organizacija u pojedinim preduzećima, sa tendencijom širenja i u druga preduzeća. Procenjujemo da ovo predstavlja normalan proces ka stabilizaciji i ukрупnjavanju sindikalne scene u Srbiji i u Vojvodini, s obzirom na to da i sindikalni pokret prolazi transformacione promene na putu ka organizovanosti po modelu jakih zapadnih sindikata koji mogu i funkcionalno i finansijski da zaštite svoje članstvo.

Pri početnim koracima u uspostavljanju socijalnog dijaloga došlo je do nesporazuma dva najveća sindikata oko zastupljenosti u socijalnom savetu, dok je kasniju fazu obeležilo njihovo protivljenje da i ASNS dobije status reprezentativnog socijalnog partnera u Pokrajini, budući da su smatrali da on ne ispunjava kriterijum reprezentativnosti.

Poslodavci sa teritorije AP Vojvodine su udruženi u privredne komore i to na regionalnom i na pokrajinskom nivou. Privredne komore, kao socijalni partneri, kako je već naglašeno, ne uživaju puni legitimitet jer se smatraju nasledem prošlih vremena zbog nepostojanja principa dobrovoljnosti prilikom njihovog izvornog

osnivanja. U prvi mah je za predstavnika poslodavaca u socijalnom dijalogu u Vojvodini i bila predviđena Privredna komora Vojvodine, ali su, nakon intervencije Međunarodne organizacije rada (MOR), prihvaćeni isti principi kao i u Republici Srbiji, a poslodavce u Pokrajinskom socijalnom savetu predstavljaju članovi iz Unije poslodavaca Srbije čija preduzeća imaju sedišta na teritoriji AP Vojvodine. Zainteresovanost za svoje uključivanje u socijalni dijalog u Pokrajini izrazilo je i Udruženje privrednika i preduzetnika, koje u svakom slučaju predstavlja budućeg potencijalnog učesnika u socijalnom dijalogu.

Pitanje objektivnog političkog legitimiteta Izvršnog veća Vojvodine nije se postavljalo, s obzirom na to da ono uživa punu podršku Skupštine AP Vojvodine.

Najznačajniji dogovor oko uspostavljanja suštinskog socijalnog dijaloga u Vojvodini održan je 13. jula 2003. godine, u Izvršnom veću Vojvodine, kada su se predstavnici IV Vojvodine, Saveza Samostalnih Sindikata Vojvodine, UGS Nezavisnost i ASNS dogovorili da se Pokrajinski socijalni savet formira u istom sastavu kao i Republički socijalno-ekonomski savet, odnosno da ga čine predstavnici Izvršnog veća Vojvodine, SSSV, UGS Nezavisnost i ASNS i Unije poslodavaca Srbije (sa teritorije Vojvodine). Takođe je postignut dogovor da ovo bude privremeni sastav Saveta, do konačnog utvrđivanja reprezentativnosti učesnika socijalnog dijaloga u Vojvodini, nakon usvajanja zakonskih propisa o sindikatima i udruženjima poslodavaca, a što se očekuje do kraja 2003. godine.

Dana 2. jula 2003. godine, na svečan način, u Izvršnom veću AP Vojvodine, uz prisustvo potpredsednika Vlade Republike Srbije Miodraga Isakova, predsednika Samostalnih Sindikata Srbije Milenka Smiljanića i drugih visokih zvanica potpisan je SPORAZUM O OSNIVANJU, DELOVANJU I NAČINU RADA POKRAJINSKOG SOCIJALNOG SAVETA. Potpisnici ovog istorijskog dokumenta su bili: Đorđe Đukić - predsednik Izvršnog veća AP Vojvodine, Nebojša Atanacković - predsednik Unije poslodavaca Srbije, Milorad Mijatović predsednik - Saveza Samostalnih Sindikata Vojvodine, Branislav Čanak - predsednik UGS Nezavisnost i Ranka Savić - predsednik ASNS.

Ovim Sporazumom konstituisan je Pokrajinski socijalni savet kao tripartitno telo reprezentativnih socijalnih partnera, radi uspostavljanja i ostvarivanja demokratskog dijaloga o bitnim socijalnim i ekonomskim pitanjima, kao i:

- praćenja, davanja mišljenja i predlaganja odgovarajućih rešenja za zaštitu radnih i socijalnih prava u procesu privatizacije, u oblasti radnog zakonodavstva i drugih propisa kojima se reguliše materijalno-socijalni položaj zaposlenih i poslodavaca,
- pokretanje zajedničkih inicijativa za promenu postojećih i donošenje novih zakonskih i podzakonskih akata pred nadležnim organima,
- praćenja, ocenjivanja i davanja mišljenja o uticaju promena cena i visina zarada na položaj zaposlenih poslodavaca,
- zauzimanje zajedničkih stavova o pitanjima iz nadležnosti Izvršnog veća i Skupštine AP Vojvodine vezanih za materijalni i socijalni položaj zaposlenih i poslodavaca,
- međusobno informisanje o bitnim pitanjima o kojima socijalni partneri zauzimaju zajedničke stavove,
- podsticanje socijalnog dijaloga na lokalnom nivou i u okviru preduzeća,
- preventivnog delovanja na rešavanju svih bitnih pitanja iz oblasti rada sva tri socijalna partnera,

- rešavanja spornih pitanja mirnim putem.

Pokrajinski socijalni savet ima osamnaest članova, i to po šest iz redova svih socijalnih partnera (SSSV, UGS Nezavisnost i ASNS predstavljaju po dva člana). Savet iz svojih redova, po principu rotacije, bira predsedavajućeg na period od godinu dana, a sredstva za rad Saveta obezbeđuju socijalni partneri.

Najznačajnija novina u odnosu na Republički socijalno-ekonomski savet je da Pokrajinski socijalni savet odluke donosi konsenzusom, odnosno saglasnošću volja svih članova Saveta. Ovakvo rešenje predstavlja izraz modernog pristupa socijalnom dijalogu, koje polazi od toga da odluka za koju nisu glasali svi socijalni partneri ne može imati istovetnu društvenu validnost kao ona sa kojom su se svi složili. Princip konsenzusa, u suštini, primorava socijalne partnere na sve složenije razgovore i sve konkretnije ustupke na putu ka zajedničkom dogovoru.

Dana 11. jula 2003. godine održan je konstitutivni sastanak Pokrajinskog socijalnog saveta, koji je otvorila Jelica Rajačić-Čapaković, Pokrajinski sekretar za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova. Na sastanku su verifikovani članovi Saveta, izvršen je izbor predsedavajućeg Saveta, usvojen je Poslovnik o radu Saveta, izabran je njegov sekretar i usvojen je plan aktivnosti Pokrajinskog socijalnog saveta.

Za članove Pokrajinskog socijalnog saveta su izabrani:

Izvršno veće AP Vojvodine:

1. **Mile Mandić**, Potpredsednik Izvršnog veća AP Vojvodine,
2. **Aleksandar Kravić**, Potpredsednik Izvršnog veća AP Vojvodine,
3. **Jelica Rajačić-Čapaković**, Pokrajinski sekretar za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova,
4. **Pastor Ištvan**, Pokrajinski sekretar za privatizaciju, preduzetništvo, mala i srednja preduzeća,
5. **Miodrag Vukotić**, Pokrajinski sekretar za privredu,
6. **Dušan Božić**, Pokrajinski sekretar za zdravstvo i socijalnu politiku.

Unija poslodavaca:

1. **Milimir Kovačević**, ALBUS, Novi Sad,
2. **Sava Žderić**, Opšte udruženje preduzetnika opštine Šid,
3. **Stevan Avramović**, AC Comerc, Sremski Karlovci,
4. **Bogdan Pereula**, POBEDA ARMATURE, Novi Sad
5. **Dragan Satarić**, PIK, Bečej,
6. **Bela Marcikić**, Birografika AD, Subotica

Sindikati:

SAVEZ SAMOSTALNIH SINDIKATA

1. **Milorad Mijatović**, Predsednik Saveza Samostalnih Sindikata Vojvodine,
2. **Jelena Češljević**, Predsednik Pokrajinskog odbora Sindikata radnika poljoprivredne, prehrambene, duvanske industrije, vodoprivrede i šumarstva Vojvodine.

UGS NEZAVISNOST

1. **Slavko Vlaisavljević**, Potpredsednik UGS Nezavisnost,
2. **Zdravko Kovač**, Predsednik Glavnog odbora Granskog sindikata prosvetnih radnika Srbije

ASOCIJACIJA SLOBODNIH I NEZAVISNIH SINDIKATA (ASNS)

1. **Lazar Nerić**,
2. **Mikloš Monoštori**.

Pokrajinski socijalni savet je za predsedavajućeg imenovao **Mileta Mandića**, Potpredsednika Izvršnog veća AP Vojvodine. Tom prilikom je konstatovano da je gospodin Mile Mandić od samog početka koordinirao proces uspostavljanja socijalnog dijaloga u AP Vojvodini i da je najzaslužniji za njegovu realizaciju.

Na ovom sastanku utvrđen je i plan aktivnosti Pokrajinskog socijalnog saveta do kraja 2003. godine:

Z A K L J U Č A K

Usvaja se sledeći **plan aktivnosti** Pokrajinskog socijalnog saveta do kraja 2003. godine:

1. Utvrđivanje načina rada i unutrašnje organizacije radnih grupa (sastav i broj članova radnih grupa, organizacija i način rada radnih grupa).

2. Pokretanje inicijative za osnivanje socijalno ekonomskih saveta na lokalnom nivou (u svim opštinama u Vojvodini).

3. Razmatranje i zauzimanje stavova o nacrtima zakona o:

- sindikatima i udruženjima poslodavaca,
- zaštiti zdravlja na radu,
- mirnom rešavanju kolektivnih i individualnih sporova,
- socijalno-ekonomskom savetu,
- štrajku,
- stečajju,
- javnim nabavkama.

4. Analiza stanja u oblasti zaključivanja i primene pojedinačnih kolektivnih ugovora u AP Vojvodini, sa predlogom kodeksa ponašanja prilikom kolektivnog pregovaranja,

5. Analiza stanja u oblasti zaposlenosti i nezaposlenosti u AP Vojvodini, s akcentom na primenu novog Zakona o zapošljavanju, osnivanju saveta za zapošljavanje na pokrajinskom i lokalnom nivou i smanjenju "rada na crno".

6. Analiza efekata procesa privatizacije u Vojvodini, s posebnim osvrtom na sprovođenje socijalnog programa u privatizovanim preduzećima,

7. Analiza rada inspeksijskih organa iz oblasti rada, zapošljavanja i zaštite na radu na teritoriji AP Vojvodine,

8. Analiza dosadašnjih iskustava iz primene Zakona o radu.

Pokrajinski socijalni savet će, na inicijativu nekog od članova, razmatrati i ekonomsko-socijalnu situaciju u pojedinim privrednim subjektima u Vojvodini.

Poslovnikom o radu Pokrajinskog socijalnog saveta uređena je organizacija, način rada i odlučivanja Saveta, kao i način rada njegovih radnih tela.

Prema odredbama Poslovnika, Savet radi i odlučuje kada je na sastanku prisutno najmanje 2/3 njegovih članova, s tim što obavezno mora biti zastupljen svaki pojedinačni socijalni partner. Sastanak zakazuje i vodi predsedavajući Saveta ili član Saveta koga on odredi, a sastanak se saziva najkasnije pet dana pre njegovog održavanja, osim kada postoje posebni razlozi za hitnost sastanaka.

Poslovnikom o radu je uređen način vođenja sastanaka Saveta. Posebno je utvrđeno da se odluke donose konsenzusom i to u formi stava, mišljenja, inicijative, preporuke i zaključka.

Svoju unutrašnju organizaciju Savet određuje kroz rešenja i zaključke.

Poslovníkom o radu je propisano da u okviru Saveta postoji sedam radnih grupa i to:

- Radna grupa za pitanja zaštite radnih i socijalnih prava u procesu tranzicije,
- Radna grupa za pitanja iz oblasti zakonodavstva,
- Radna grupa za pitanja iz socijalne politike u procesu tranzicije,
- Radna grupa za pitanja zaštite na radu,
- Radna grupa za pitanja zaštite čovekove sredine,
- Radna grupa za poresku politiku i
- Radna grupa za ekonomski razvoj.

Pokrajinski socijalni savet je na istoj sednici usvojio:

Z A K L J U Č A K
O FORMIRANJU, SASTAVU, ORGANIZACIJI I NAČINU RADA RADNIH GRUPA
POKRAJINSKOG SOCIJALNOG SAVETA

I

Ovim Zaključkom uređuju se pitanja koja se odnose na formiranje, sastav, organizaciju i način rada radnih grupa Pokrajinskog socijalnog saveta (u daljem tekstu: Savet).

II

Prema čl. 15. Poslovnika o radu Pokrajinskog socijalnog saveta (u daljem tekstu: Poslovnik), u okviru Saveta radi sedam radnih grupa, i to:

- Radna grupa za pitanja zaštite radnih i socijalnih prava u procesu privatizacije,
- Radna grupa za pitanja iz oblasti zakonodavstva,
- Radna grupa za pitanja iz socijalne politike u procesu tranzicije,
- Radna grupa za pitanja zaštite radne sredine,
- Radna grupa za pitanja zaštite životne sredine,
- Radna grupa za poresku politiku i
- Radna grupa za ekonomski razvoj Vojvodine.

Savet može formirati i druga radna tela prema ukazanoj potrebi.

III

Svaka radna grupa ima devet članova.

Radne grupe čine predstavnici Izvršnog veća AP Vojvodine i reprezentativnih socijalnih partnera - sindikata i poslodavaca, i to na sledeći način:

- tri predstavnika Izvršnog veća AP Vojvodine,
- tri predstavnika sindikata,
- tri predstavnika poslodavaca.

Svaki socijalni partner predlaže svoje članove radne grupe, a predsednika radne grupe, shodno čl. 16. Poslovnika, bira Savet iz redova svojih članova ili lica odgovarajuće stručne sposobnosti.

IV

Radne grupe se sastoje od užeg i šireg sastava.

Uži sastav (operativni deo radnih grupa) čine po jedan predstavnik Izvršnog veća APV, sindikata i poslodavaca.

Uloga operativnog dela radne grupe je stručna obrada materijala.

Operativni deo radnih grupa se ne formira kao stalna grupacija, nego se formira za svaki pojedinačni zadatak, prema zahtevu i karakteristikama problema koji se pred radnu grupu postavlja.

Širi sastav radne grupe čine svi članovi i oni odlučuju o upućivanju materijala na razmatranje na Pokrajinskom socijalnom savetu.

Radna grupa može u svom radu angažovati najviše do dva savetnika koji mogu uzeti učešće u stručnoj obradi materijala, bez prava odlučivanja.

Do momenta definitivnog utvrđivanja načina finansiranja rada Pokrajinskog socijalnog saveta i njegovih radnih grupa, obaveza je člana Saveta koji je angažovao savetnika da snosi troškove njegovog rada. U slučaju da je savetnik angažovan po predlogu više, ili svih članova Saveta, proporcionalno će biti određen i udeo u regulisanju njegovih troškova.

V

Nakon odluke Saveta da je potrebno da o određenim pitanjima radna grupa izrazi stručno mišljenje ili predloži odluku Savetu, sekretar Saveta materijale ustupa radnim grupama na obradu i stručno mišljenje.

Radne grupe imaju obavezu da, u roku koji odredi Savet, obrade materijale i Savetu, putem sekretara, dostave svoje mišljenje ili predlog odluke.

Stručne poslove za radne grupe obavlja sekretar Saveta.

Svaka radna grupa, iz redova svojih članova, imenuje sekretara, koji obavlja administrativno-tehničke poslove za radnu grupu i saraduje sa sekretarom Saveta u pogledu stručnih pitanja.

VI

Sastancima radne grupe rukovodi njen predsednik.

Radna grupa održava sastanke prema potrebi, u prostorijama socijalnih partnera, po pozivu predsednika radne grupe.

Nakon odluke Saveta da zatraži od radnih grupa mišljenje ili predlog odluke o određenim pitanjima, i prijema materijala od strane sekretara Saveta, predsednik radne grupe:

- organizuje sednicu i stara se da operativni deo radne grupe stručno obradi materijale,
- da radna grupa u širem sastavu, u zadatom roku, donese mišljenje ili predlog odluke,
- dostavlja materijal sekretaru Saveta.

Mišljenje ili predlog odluke radna grupa usvaja konsenzusom.

VII

Ovaj Zaključak danom usvajanja postaje DODATAK 1. Poslovniku o radu Pokrajinskog socijalnog saveta.

Poslovníkom o radu je predviđeno da operativne i administrativno-tehničke poslove za potrebe Saveta obavlja sekretar koga imenuje Savet i koji mora imati visoku stručnu spremu i najmanje pet godina radnog iskustva.

Nakon usvajanja Poslovnika, za sekretara Pokrajinskog socijalnog saveta je imenovan **Miroslav Vasin**, Pomoćnik porajinskog sekretara za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova.

USPOSTAVLJANJE SOCIJALNOG DIJALOGA NA LOKALNOM NIVOU U AP VOJVODINI

Na svom prvom sastanku Pokrajinski socijalni savet je konstatovao da je neophodno uspostaviti socijalni dijalog i na nivou lokalnih zajednica u AP Vojvodini, te na taj način omogućiti socijalnim partnerima u opštinama i gradu Novom Sadu da odlučuju o svim najvažnijim društveno-ekonomskim pitanjima od interesa za njihovu sredinu, tako da je usvojena:

I N I C I J A T I V A **ZA OBRAZOVANJE SOCIJALNO-EKONOMSKIH SAVETA NA NIVOU GRADA NOVOG SADA I OPŠTINA NA TERITORIJI AP VOJVODINE**

I

Pokrajinski socijalni savet pokreće inicijativu i preporučuje Skupštini grada Novog Sada (u daljem tekstu: Grad) i skupštinama opština na teritoriji AP Vojvodine da uspostave socijalni dijalog i formiraju socijalno-ekonomske savete kao tripartitno telo predstavnika gradske, odnosno lokalne vlasti, reprezentativnih sindikata i reprezentativnih udruženja poslodavaca na teritoriji Grada, odnosno opština.

II

U cilju efikasnog sprovođenja postupka formiranja socijalno-ekonomskih saveta u Gradu i opštinama u AP Vojvodini, preporučuje se:

- da izvršni organi Skupštine Grada, odnosno skupština opština, pripreme predloge sporazuma o obrazovanju socijalno ekonomskih saveta u svojim sredinama,
- da se saveti osnivaju na tripartitnoj osnovi i da budu sastavljeni od predstavnika izvršnih organa Skupštine Grada, odnosno skupština opština, reprezentativnih sindikata i reprezentativnih udruženja poslodavaca,
- da članove saveta imenuju osnivači u skladu sa svojim izbornim pravilima, da saveti odlučuju konsenzusom.

III

Preporučuje se da delokrug rada Saveta bude:

- uspostavljanje i ostvarivanje demokratskog dijaloga tri socijalna partnera o bitnim socijalnim i ekonomskim pitanjima,
- praćenje primene i pomoć u razrešavanju problema i sporova u oblasti radnog zakonodavstva i drugih propisa kojima se reguliše materijalno-socijalni položaj zaposlenih i poslodavaca,
- -praćenje, primena i pomoć u razrešavanju problema i sporova u postupcima privatizacije na teritoriji Grada, odnosno opštine, angažovanje na stvaranju uslova za edukaciju, dokvalifikaciju i prekvalifikaciju zaposlenih koji ostaju bez posla,

- praćenje primene propisa iz oblasti radnog i socijalnog zakonodavstva na teritoriji Grada, odnosno opština, i predlaganje njihovog poboljšanja Pokrajinskom socijalnom savetu,
- angažovanje na stvaranju uslova za nova zapošljavanja na svojoj teritoriji, posebno za zbrinjavanje ugroženih kategorija, kao i obezbeđivanje rodne ravnopravnosti u svim oblastima,
- podsticanje socijalnog dijaloga u preduzećima, kroz posredovanje u razrešavanju spornih pitanja prilikom zaključivanja i primene pojedinačnih kolektivnih ugovora,
- uspostavljanje ravnoteže interesa organa lokalne samouprave, privrednih i vanprivrednih subjekata i zaposlenih u Gradu, odnosno opštini, kod donošenja posebno važnih odluka iz nadležnosti lokalne samouprave,
- angažovanje na rešavanju problema u privrednim subjektima na nivou Grada, odnosno opštine.

IV

Pokrajinski socijalni savet preporučuje da prostorne, kadrovske i finansijske uslove za rad lokalnih saveta obezbeđuju članovi saveta zajednički, odnosno po međusobnom dogovoru.

V

Preporučuje se formiranje socijalno-ekonomskih saveta Grada i opština do kraja septembra 2003. godine.

VI

Pokrajinski socijalni savet će vršiti koordinaciju između socijalno-ekonomskih saveta Grada, odnosno opština sa teritorija AP Vojvodine.

VII

Sekretar Pokrajinskog socijalnog saveta će obezbediti koordinaciju u radu Pokrajinskog socijalnog saveta i socijalno-ekonomskih saveta Grada i opština na teritoriji AP Vojvodine i pružiti stručnu i organizacionu pomoć u postupku njihovog konstituisanja.

Najvažniji razlozi za uspostavljanje socijalnog dijaloga na lokalnom nivou u AP Vojvodini

Prioritetan zadatak Skupštine i Izvršnog veća AP Vojvodine, nakon demokratskih promena, bio je vraćanje većeg dela autonomnih nadležnosti Pokrajini kao realizacije jedne od ključnih tačaka izbornog programa DOS-a i Vlade Republike Srbije. Najznačajniji rezultat takvog opredeljenja je bilo usvajanje Zakona o utvrđivanju određenih nadležnosti AP Vojvodine, koji je stupio na snagu 15.02.2002. godine.

Već smo napomenuli da je postojanje razvijenog socijalnog dijaloga jedan od najznačajnijih karakteristika razvijenih društvenih zajednica u Evropi, a sam socijalni dijalog je mnogo plodotvorniji i sveobuhvatniji ukoliko je organizovan na više nivoa.

S obzirom na to da je socijalni dijalog u Republici Srbiji uspostavljen na republičkom nivou, da je počeo da se sprovodi i na nivou AP Vojvodine, radi zaokruženja celokupnog procesa neophodno ga je uspostaviti i na lokalnom nivou.

Vojvodina je po mnogim svojim karakteristikama, ekonomskim i statističkim pokazateljima, najrazvijeniji deo Republike Srbije. Stoga je prirodno da će instrumenti modernih tržišnih ekonomija najbrže biti usvajani upravo na njenoj teritoriji. Uloga "lokomotive Srbije" upravo nameće pred AP Vojvodinu zadatak da potpunim zaokruživanjem socijalnog dijaloga na svim nivoima na svojoj teritoriji ukaže na potrebu takvog procesa i u celoj Republici Srbiji.

Drugo, Vojvodina ima veoma razvijen sistem lokalne samouprave sa 45 opština i gradom Novim Sadom, sa veoma izraženim specifičnostima svake od lokalnih zajednica na ekonomskom, nacionalnom, demografskom i drugim poljima, tako da postoji izražena potreba da se uspostavi sistem socijalnog dijaloga na lokalnom nivou koji će maksimalno uvažavati karakteristike svake od lokalnih zajednica.

Na kraju, AP Vojvodina je punopravan član Asocijacije Evropskih Regija, najreprezentativnije regionalne asocijacije u Evropi. Članstvo u ovoj asocijaciji, pored ostalih instrumenata tržišne privrede podrazumeva i postojanje socijalnog dijaloga na nivou same regije i na lokalnom nivou.

Najzad, uskoro će biti usvojen Regionalni plan razvoja AP Vojvodine, koji će u sebi sadržati, između ostalog i strategiju privrednog razvoja i strategiju u oblasti zapošljavanja, tako da je za sprovođenje ovog Plana neophodna podrška svih socijalnih partnera u Pokrajini.

Specifičnosti socijalnog dijaloga na lokalnom nivou

- **Prvo** pitanje koje se postavlja kod uspostavljanja socijalnog dijaloga na lokalnom nivou je. **ko su socijalni partneri u lokalnoj zajednici?**

Nesporno je da nadležni organi lokalne vlasti imenuju svoje predstavnike u lokalni socijalno-ekonomski savet, dok socijalni partneri iz redova sindikata i poslodavaca moraju ispuniti kriterijum reprezentativnosti u toj sredini, odnosno, ukoliko se ona ne može utvrditi, privremenim dogovorom svih socijalnih partnera, odrediti sastav lokalnog saveta do momenta utvrđivanja reprezentativnosti (isto rešenje je primenjeno i na pokrajinskom nivou).

To znači da neće postojati unifikacija članstva u lokanim socijalno-ekonomskim savetima, budući da je npr. u jednoj sredini reprezentativan jedan sindikat ili više njih, a u drugoj sredini neki drugi sindikati. Praksa pokazuje da će u svim lokalnim sredinama u Vojvodini u socijalnom dijalogu biti zastupljen Samostalni Sindikat, dok će ostali sindikati biti zastupljeni u onim sredinama gde imaju značajnije članstvo, pri čemu svako treba apostrofirati i UGS Nezavisnost, kao i ASNS, koji ojačava svoje prisustvo u Vojvodini.

Situacija je posebno specifična u pogledu članstva asocijacija poslodavaca u lokalnim socijalno-ekonomskim savetima. Naime, prema našim saznanjima, zanemarljivo je mali broj lokalnih zajednica u kojima su se poslodavci, po principu dobrovoljnosti udružili u interesne asocijacije, tako da će se, bez obzira na prethodni komentar o ulogama privrednih komora u socijalnom dijalogu, u prvom momentu morati u lokalne socijalne savete imenovati članovi regionalnih privrednih komora iz tih sredina. Ovo pravilo, naravno, može trpeti izuzetke, ali prema raspoloživim

podacima, to je jedini put da se postigne reprezentativnost i od strane poslodavaca kao socijalnog partnera na lokalnom nivou. Naravno da se pri formiranju socijalnog dijaloga posebna pažnja u svakoj sredini mora obratiti na utvrđivanje eventualnog značajnijeg prisustva i ostalih asocijacija poslodavaca koje su formirane na nivou Republike Srbije, a posebno na članove Unije poslodavaca Srbije i Udruženja industrijalaca i preduzetnika SCG, kao i na njihovo eventualno, uključivanje u rad lokalnog socijalno-ekonomskog saveta.

- **Drugo** značajno pitanje je: **koje su nadležnosti lokalnog socijalno-ekonomskog saveta?**

Kao i kod socijalnih saveta na ostalim nivoima, nadležnost lokalnih socijalno-ekonomskih saveta je omeđena zakonskim ingerencijama samih lokalnih samouprava u različitim oblastima. To znači da će oni prvenstveno rešavati probleme na svojoj teritoriji, iako to ne znači da ne mogu izraziti svoje mišljenje i o pitanjima od šireg društvenog interesa. Ciljevi socijalnog dijaloga na lokalnom nivou su: uspostavljanje poverenja među samim socijalnim partnerima, poštovanje kolektivnih ugovora, učešće u donošenju i sprovođenju planova razvoja i posebno, rešavanje pojedinačnih spornih situacija u privrednim subjektima sa tog područja mirnim putem. Naravno, prioritetan cilj uspostavljanja socijalnog dijaloga na lokalnom nivou predstavlja, kao i na republičkom i pokrajinskom, zaključivanje socijalnog sporazuma, o čijoj sadržini i značaju smo već govorili u prethodnim poglavljima.

- Konačno, **treće** pitanje koje se postavlja u praksi je: **da li lokalni socijalno-ekonomski savet i savet za zapošljavanje treba da budu dva odvojena organa ili mogu funkcionisati kao jedno telo?**

Ovo pitanje je postalo aktuelno nakon usvajanja Zakona o zapošljavanju kojim je predviđeno osnivanje Republičkog saveta za zapošljavanje, kao i mogućnost osnivanja Pokrajinskog i lokalnih saveta za zapošljavanje. S obzirom na to da se, na prvi pogled, radi o dva organa sa sličnim ingerencijama, u mnogim lokalnim sredinama postoji ideja da se obrazuje jedno telo koje bi vršilo funkciju i socijalno-ekonomskog saveta i saveta za zapošljavanje.

U programu rada Izvršnog veća AP Vojvodine do kraja 2003. godine predviđeno je osnivanje Pokrajinskog saveta za zapošljavanje, a Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova će pokrenuti inicijativu i za osnivanje ovakvih saveta u gradu Novom Sadu i svim opštinama u AP Vojvodini.

Prema članu 86. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti, Pokrajinski i lokalni saveti daju mišljenja i preporuke nadležnom organu teritorijalne autonomije i lokalne samouprave u vezi sa:

- donošenjem programa i mera aktivne politike zapošljavanja,
- organizovanjem javnih radova i radnim angažovanjem nezaposlenih u izvođenju javnih radova,
- dodatnim obrazovanjem i obukom,
- drugim pitanjima od interesa za zapošljavanje.

Lokalni saveti za zapošljavanje se sastoje od predstavnika lokalne samouprave, predstavnika reprezentativnih sindikata i udruženja poslodavaca, predstavnika organizacione jedinice Nacionalne, odnosno Pokrajinske službe za zapošljavanje, agencije, kao i predstavnika udruženja od značaja za oblast zapošljavanja na nivou Grada, odnosno opština i stručnjaka za oblast zapošljavanja.

Kao što je iz izloženog vidljivo, nadležnost saveta za zapošljavanje je usmerena isključivo na rešavanje problema nezaposlenosti kao jednog od najizraženijih u ovom momentu, što ukazuje na značaj koji se poklanja ovom problemu. Postojanje ovog saveta se postavlja kao uslov za donošenje mnogih odluka iz ove oblasti, posebno za one koje se donose na nivou lokalne zajednice (planovi zapošljavanja, organizovanje javnih radova, radno angažovanje invalida i dr.). Broj članova lokalnih saveta za zapošljavanje je znatno širi od broja socijalnih partnera u socijalno-ekonomskim savetima i više je uslovljen specifičnošću pojedine lokalne sredine (npr. u lokalnim zajednicama će biti zastupljeni predstavnici udruženja koja su karakteristična za tu zajednicu ili etničkih manjina kod kojih je izraženija stopa nezaposlenosti na lokalnoj teritoriji.).

Na nivou AP Vojvodine će, pored oformljenog Pokrajinskog socijalnog saveta, biti osnovan i Pokrajinski savet za zapošljavanje.

Iz svih navedenih razloga, u gradu Novom Sadu i u opštinama AP Vojvodine, potrebno je postojanje i lokalnih socijalno-ekonomskih saveta, koji se bave ukupnim stanjem društveno-ekonomskih odnosa u svojoj sredini i lokalnih saveta za zapošljavanje, koji kreiraju i sprovode politiku zapošljavanja u istoj sredini i to kao posebnih tela, zbog njihovog ogromnog pojedinačnog značaja.

Hronologija preduzimanja potrebnih mera za osnivanje lokalnog socijalno-ekonomskog saveta

U postupku osnivanja lokalnih socijalno-ekonomskih saveta potrebno je sprovesti sledeće aktivnosti:

1. Nadležni organ lokalne samouprave prihvata Inicijativu Pokrajinskog socijalnog saveta i donosi odluku o njegovom osnivanju, o čemu obaveštava ostale socijalne partnere na svojoj teritoriji (postojeće sindikate i udruženja poslodavaca),
2. Organizuje se sastanak lokalnih organa vlasti sa svim sindikatima i udruženjima poslodavaca koji deluju na njihovoj teritoriji radi utvrđivanja reprezentativnosti socijalnih partnera za članstvo u lokalnom savetu,
3. Nakon utvrđivanja reprezentativnosti sindikata i udruženja poslodavaca potrebno je da i ovi socijalni partneri prihvate inicijativu za osnivanje lokalnog socijalno-ekonomskog saveta,
4. Organizuje se pripremni sastanak svih socijalnih partnera na kome se obrazuje komisija za izradu sporazuma o osnivanju lokalnog socijalno-ekonomskog saveta u čiji sastav ulazi podjednak broj članova svakog od socijalnih partnera,
5. Potpisuje se sporazum o osnivanju lokalnog socijalno-ekonomskog saveta,
6. Organizuje se konstitutivna sednica na kojoj se bira predsedavajući, usvaja se Poslovnik oradu, bira se sekretar lokalnog saveta i usvaja plan rada,
7. Biraju se članovi radnih grupa lokalnog saveta.

Ogledni primer sporazuma o osnivanju lokalnog socijalno-ekonomskog saveta

U cilju uspostavljanja socijalnog dijaloga kao jednog od osnova demokratije i ekonomskog razvoja savremenog društva, zajedničkog delovanja na prevazilaženju problema sa kojima se suočava naše društvo u procesu tranzicije, sprovođenja ekonomskih i društvenih reformi i razvoja lokalne zajednice, a koje predstavljaju zajednički interes sva tri socijalna partnera, predstavnici SO, (u daljem tekstu: predstavnici lokalne vlasti), predstavnici reprezentativnih sindikata: (u daljem tekstu: sindikati) i predstavnici reprezentativnih udruženja poslodavaca (u daljem tekstu: poslodavci), dana, u, zaključuju:

S P O R A Z U M

**o osnivanju, delovanju i načinu rada socijalno-ekonomskog saveta
opštine**

Član 1.

Izvršni odbor SO, sindikati i poslodavci ovim Sporazumom osnivaju socijalno-ekonomski savet opštine (u daljem tekstu: Savet), kao zajedničko tripartitno telo.

Član 2.

Savet se formira radi ostvarivanja sledećih zajedničkih ciljeva:

- uspostavljanja i ostvarivanja demokratskog dijaloga tri socijalna partnera o bitnim socijalnim i ekonomskim pitanjima od interesa za opštinu;
- praćenja, davanja mišljenja i predlaganja odgovarajućih rešenja za poštovanje kolektivnih ugovora, zaštitu radnih i socijalnih prava u procesu privatizacije, iz oblasti radnog zakonodavstva i drugih oblasti, a koje se odnose na privredne i druge subjekte u opštini;
- pokretanja zajedničkih inicijativa za promenu postojećih i donošenje novih odluka iz nadležnosti lokalne samouprave;
- zauzimanja zajedničkih stavova o pitanjima iz nadležnosti lokalnih organa uprave, a koji se odnose na materijalni i socijalni položaj građana opštine;
- međusobnog informisanja o bitnim pitanjima iz delatnosti socijalnih partnera;
- podsticanja socijalnog dijaloga u okviru preduzeća u opštini;
- preventivnog delovanja na rešavanju svih bitnih pitanja iz oblasti rada mirnim putem.

Sastav i izbor članova Saveta

Član 3.

Članovi Saveta su:

1. Izvršno odbor SO
2. Reprezentativni socijalni partneri:
 - sindikati,
 - poslodavci.

Svaki socijalni partneri imenuje svoje članove u Savet na paritetnoj osnovi. Savet ima članova.

Član 4.

Svaki socijalni partner imenuje svoje predstavnike u Savetu u skladu sa svojim izbornim pravilom.

Način rada i odlučivanja Saveta

Član 5.

Savet svoje funkcije i zadatke ostvaruje:

- kroz aktivnosti svojih članova,
- kroz sednice Saveta,
- kroz aktivnosti radnih grupa i stručnjaka za pojedina pitanja.

Član 6.

Stavove i odluke Savet donosi konsenzusom.

Član 7.

Rad Saveta je javan.

Savet o svom radu i zauzetim stavovima obaveštava javnost putem sredstava javnog informisanja.

Član 8.

Savet iz svojih redova po principu rotacije bira predsedavajućeg na period od godinu dana.

Savet bira sekretara u skladu sa poslovníkom o svom radu.

Član 9.

Poslovníkom o radu Saveta bliže će se urediti unutrašnja organizacija i način rada.

Član 10.

PREDLOZI ZA RAZMATRANJE

Član 3.

Predloge za razmatranje na zajedničkim sastancima pripremaju radne grupe Saveta i sekretar Saveta.

Član 4.

Članovi Saveta dostavljaju materijale iz delokruga rada ovog Saveta sekretaru Saveta, s tim što tom prilikom mora biti naznačeno da li se materijal dostavlja na razmatranje na zajedničkoj sednici ili samo radi informisanja članova Saveta.

SAZIVANJE ZAJEDNIČKOG SASTANKA

Član 5.

Zajedničke sastanke Saveta saziva predsedavajući Saveta, na sopstvenu inicijativu ili na predlog nekog od članova Saveta.

Zajedničkim sastankom predsedava predsedavajući Saveta ili član Saveta koga on odredi.

Član 6.

Zajednički sastanak saziva se najkasnije 5 dana pre njegovog održavanja, a može se sazvati i u kraćem roku kada, po oceni predsedavajućeg Saveta, za to postoje posebni razlozi.

Zajedno sa pismenim pozivom članovima Saveta se dostavlja predlog dnevnog reda, zapisnik sa prethodne sednice, i materijali za razmatranje.

Član 7.

Predlog dnevnog reda priprema sekretar Saveta, uz saglasnost predsedavajućeg Saveta ili člana koga on odredi.

Član 8.

Zajedničkim sastancima, po pozivu predsedavajućeg Saveta, mogu prisustvovati i učestvovati u radu predsednici radnih grupa i stručna lica iz oblasti o kojima se na zajedničkim sastancima raspravlja.

Licima iz stava 1. ovog člana dostavljaju se materijali samo za tačke iz predloženog dnevnog reda za koje su pozvani.

ODRŽAVANJE, TOK ZAJEDNIČKOG SASTANKA I ODLUČIVANJE

Član 9.

Savet radi i odlučuje na zajedničkom sastanku na kome je prisutno najmanje 2/3 članova Saveta, s tim što obavezno mora biti zastupljen svaki pojedinačni reprezentativni socijalni partner sindikata i poslodavaca, kao i Izvršnog odbora SO.

Član 10.

Predsedavajući Saveta otvara zajednički sastanak i pristupa utvrđivanju dnevnog reda.

Pre usvajanja dnevnog reda, svaki član Saveta ima pravo da predloži njegove izmene ili dopune.

Po utvrđivanju dnevnog reda pristupa se usvajanju zapisnika sa prethodnog zajedničkog sastanka.

O eventualnim primedbama na dnevni red ili izvod iz zapisnika sa prethodnog zajedničkog sastanka odlučuje Savet.

Član 11.

Razmatranje i odlučivanje na zajedničkim sastancima vrši se po tačkama dnevnog reda.

Predsedavajući Saveta otvara pretres po svakoj tački dnevnog reda.

Predsedavajući Saveta:

- daje i oduzima reč,
- predlaže stavove, mišljenja, inicijative, preporuke i zaključke,
- održava red na zajedničkim sednicama,
- stara se o poštovanju dnevnog reda,
- odgovoran je da se na sastancima raspravlja i odlučuje u skladu sa Sporazumom o osnivanju, delovanju i načinu rada ovog Saveta.

Savet donosi odluke u formi:

- stava,
- mišljenja,
- inicijative,
- preporuke,
- zaključka.

Predsedavajući Saveta određuje formu i sadržinu odluke i predlaže je Savetu na usvajanje.

Predsedavajući Saveta, nakon glasanja, konstatuje da li određena odluka usvojena ili ne.

Predsedavajući Saveta može odlučiti da se pojedina pitanja razmotre u odgovarajućim radnim grupama i da Savet, uzimajući u obzir stav radne grupe, donese odgovarajuću odluku.

Član 12.

Po završenom pretresu Savet, **k o n s e z u s o m**, donosi odluke iz čl. 11. stav 4. ovog Poslovnika.

Član 13.

Stavovi, mišljenja, inicijative, preporuke i zaključci usvojeni na zajedničkom sastanku moraju biti nedvosmisleno formulisani.

Član 14.

O toku zajedničkog sastanka vodi se zapisnik.

Zapisnik sadrži:

- imena prisutnih i odsutnih članova Saveta,
- dnevni red,
- imena lica koja po pozivu učestvuju na sastanku,
- pitanja koja su razmatrana,
- sadržaj diskusije,

- odluke koje su donete.

Odluke Saveta se upućuju odgovarajućim javnim ustanovama, udruženjima sredstvima javnog informisanja i drugim pravnim licima, o čemu odlučuje Savet.

O vođenju i čuvanju zapisnika stara se sekretar Saveta.

Zapisnik potpisuje predsedavajući Saveta ili lice koje on odredi i sekretar Saveta.

Svaki član Saveta ima pravo da, u postupku izrade zapisnika, izvrši redakciju svog izlaganja, bez unošenja suštinskih izmena u tekst.

Ukoliko je član Saveta, u toku redakcije svog izlaganja, konstatovao suštinsko neslaganje sa svojim izlaganjem, izneće ga pred Savet prilikom usvajanja zapisnika, uz prethodno obaveštavanje sekretara Saveta.

Na zahtev sekretara, a u cilju sačinjavanja verodostojnog zapisnika, Savet može doneti odluku o tonskom snimanju zajedničke sednice ili nekog njenog dela.

RADNE GRUPE SAVETA

Član 15.

U okviru Saveta radi pet radnih grupa:

1. Radna grupa za pitanje zaštite radnih i socijalnih prava u procesu privatizacije,
2. Radna grupa za pitanja iz oblasti zakonodavstva,
3. Radna grupa za pitanja iz socijalne politike u procesu tranzicije,
4. Radna grupa za pitanja zaštite na radu,
5. Radna grupa za pitanja zaštite životne i radne sredine.

Savet može formirati i druga radna tela prema ukazanoj potrebi.

Stručne poslove za radne grupe obavlja sekretar Saveta.

Član 16.

Predsednika radne grupe bira Savet iz redova svojih članova ili drugih lica odgovarajućih stručnih sposobnosti.

Savet posebnim zaključkom odlučuje o sastavu, broju članova i delokrugu rada radnih grupa.

U radu radne grupe mogu učestvovati, po pozivu, i druga lica odgovarajuće stručne sposobnosti koji mogu doprineti efikasnijem i kvalitetnijem radu određene radne grupe.

Sastancima i radom radne grupe rukovodi njen predsednik.

Član 17.

Uloga radnih grupa je da stručno i odgovorno razmotre materijale koje im uputi Savet i da, u roku koji im je određen, dostave, preko sekretara Saveta, obrazložena mišljenja o dostavljenim materijalima.

Član 18.

Savet može na zajedničkom sastanku prihvatiti ili ne prihvatiti mišljenje radne grupe, ili odlučiti da materijal vrati radnoj grupi na doradu.

UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA SAVETA

Član 19.

Svoju unutrašnju organizaciju Savet određuje kroz odgovarajuća rešenja i zaključke koje potpisuje predsedavajući Saveta ili lice koje on odredi.

Član 20.

Materijali sa zajedničkih sednica čuvaju se kod sekretara Saveta i koriste se uz saglasnost predsedavajućeg ili lica koje on odredi.

Član Saveta u svako doba ima pristup materijalima sa zajedničkih sednica Saveta, uz prethodno obaveštavanje sekretara Saveta.

SEKRETAR SAVETA

Član 21.

Operativne i administrativno – tehničke poslove za potrebe Saveta obavlja sekretar Saveta.

Sekretara Saveta imenuje Savet.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 22.

Izmene i dopune ovog Poslovnika vrše se na način predviđen za njegovo usvajanje.

Član 23.

Ovaj Poslovnik stupa na snagu danom donošenja.

PRESEDAVAJUĆI SOCIJALNO-EKONOMSKOG
SAVETA OPŠTINE

Uloga Pokrajinskog socijalnog saveta u procesu formiranja lokalnih socijalno-ekonomskih saveta u AP Vojvodini

Pokrajinski socijalni savet je preuzeo koordinirajuću ulogu u osnivanju lokalnih socijalnih saveta na teritoriji AP Vojvodine, o čemu je obavestio lokalne organe vlasti u gradu Novom Sadu i svim opštinama u Vojvodini. Tokom avgusta 2003. godine veći deo vojvođanskih opština se obratio Pokrajinskom socijalnom savetu prihvatajući inicijativu, ali su imali određenih nedoumica koje smo u ovom materijalu već razjasnili.

Na osnovu kontakata sa opštinskim organima vlasti, Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova je odlučio da sačini ovaj edukativni materijal sa ciljem da se objasni značaj socijalnog dijaloga, način njegovog organizovanja i sprovođenja, kako bi svi njegovi učesnici u lokalnim sredinama bili osposobljeni da odmah započnu sa delovanjem.

Svi predstavnici lokalnih socijalnih partnera su prihvatili ideju da se u Novom Sadu do kraja septembra 2003. godine održi sastanak sa predstavnicima socijalnih partnera iz grada Novog Sada i svih opština u AP Vojvodini, na kome bi bila prezentovana ova publikacija i na kome bi bio postignut dogovor o uspostavljanju potpunog socijalnog dijaloga na teritoriji naše Pokrajine.

Prema proceni Pokrajinskog socijalnog saveta, ove aktivnosti se mogu okončati do kraja oktobra 2003. godine., tako da bi se kroz kvalitetan socijalni dijalog na svim nivoima, stvarali uslovi za bezbolnije rešavanje tranzicionih problema. U isto vreme, na ovaj način bi bili korak bliže drugoj, naprednijoj fazi socijalnog dijaloga – **socijalnom sporazumu o minimumu zajedničkih ciljeva**, koji bi trebalo da znači konačno uspostavljanje punog poverenja i saradnje između socijalnih partnera u Srbiji, Vojvodini i u lokalnim zajednicama.